

تورج اصلانی از اولین تجربه کارگردانی اش به «صبا» می‌گوید

می‌توانم از کسی خط بگیرم

سال‌هاست او را به‌عنوان مدیر فیلمبرداری در پروژه‌های خوب سینمایی می‌شناسیم؛ فیلمبرداری که مدتی است دغدغه‌گویی دار دو این دغدغه او را به فیلم «حمال طلا» رساند. تورج اصلانی قرار است با فیلم تلخ اجتماعی «حمال طلا» در بخش نگاه نو در این دوره از جشنواره شرکت کند. اصلانی همچنین در سمت مدیریت با سه فیلم «در خونگاه» به کارگردانی سیاوش اسعدی، «قسم» محسن تانبند و «زهرمار» جواد ضویان در جشنواره حضور دارد.

شما در جایگاه مدیر فیلمبرداری در جشنواره‌های متعددی شرکت داشتید که جایزه‌هایی را هم برایتان به همراه داشت. برای کارگردانی و ساخت فیلم «حمال طلا» چقدر دغدغه حضور در جشنواره را داشتید؟

اصلا به جشنواره فکر نمی‌کردم. **شما در جشنواره بوسان با فیلم «حمال طلا» شرکت کردید.**

سینما مخاطب شش میلیاردری دارد. بنابراین هر جایی که ویترونی باشد تا بتوانم حرفم را بزوم و مخاطب داشته باشم؛ شرکت می‌کنم. حالا جشنواره باشد یا اکران. فیلم برای مخاطب ساخته شده است، چون فیلمی است اجتماعی و قصه‌ای دارد که مخاطبش همه قشر از آدم‌های یک اجتماع هستند، ولی در نهایت فستیوال‌ها جایی هستند که فیلم دیده می‌شود و من هم به دنبال مخاطب می‌گردم.

ساخت «حمال طلا» و اکران آن در جشنواره، هم‌زمان است با دوره‌ای که مردم با مشکلات سخت اقتصادی روبه‌رو هستند. ایده اصلی این فیلم با توجه به موضوع آن، چه زمانی شکل گرفت؟

ایده برای سه سال پیش بود؛ زمانی که کم‌کم این نابسامانی‌های اقتصادی آغاز شده بود. سال گذشته هم به اتفاق آقای هادی نادری بازنویسی کردیم و با شرایط حال جامعه به‌روز کردیم، ولی در نهایت موضوع اصلی فیلم، همین روزهای نابسامانی است که مردم با آن روبه‌رو هستند.

چه زمانی با وجود چنین شغلی (حمال طلا) در صنف مورد نظر آشنا شدید؟ و با مابه‌ازای عینی آن در ارتباط بودید؟

قصه فیلم درباره چالش‌های یک حمال طلا است که در بازار طلا دچار آن می‌شود. شغلی در بازار طلا وجود دارد به نام «کیفی». کیفی‌ها اساسا، کسانی هستند که از کارگاه‌های طلاسازی، سفارش‌های ساخته‌شده را به جواهرفروشی‌ها می‌رسانند و از آن‌جا طلاهایی که خریداری شده و دست‌دوم است و قرار است ذوب شود را به کارگاه برمی‌گردانند. آنها به‌نوعی شبیه حمل‌کننده‌های پول بانک هستند که سرمایه گرانی را جابه‌جا می‌کنند و قطعا تهدیدهایی هم برای کسانی که این شغل را دارند وجود دارد و امکان دارد اتفاق بدی برایشان بیفتد.

که «کیفی» قصه شما با چنین اتفاقی روبه‌رو می‌شود. بله. راوی قصه من، یک کیفی است که در حین انجام کار؛ طلاها به سرقت می‌رود و در شرایط نابسامان بالا رفتن قیمت ارز و طلا مشکلاتش هر روز بیشتر می‌شود.

پس به‌نوعی مخاطب با یک نوع تراز‌دی روبه‌رو است؟ می‌توان گفت یک طنز تلخ است. فیلم شیرینی نیست ولی لحظات شیرینی هم دارد ولی در نهایت یک فیلم تلخ اجتماعی محسوب می‌شود. راوی از طبقه کارگر است و معضلات این طبقه را نمایش می‌دهد.

از انتخاب بازیگران بگوئید. چقدر برایتان مهم بود باز بگر نقش اول تان چهره‌اش نباشد؟

خیلی اصرار داشتم این نقش بازیگر باشد ولی چهره شناخته‌شده‌ای نباشد. در نهایت از آقای پیام احمدی‌نیا که از بازیگران جوان هستند برای نقش حمال طلا استفاده کردم.

این اصرار برای چه بود؟ چون با توجه به سابقه کاری شما و همکاری تان با چهره‌های مطرح سینما، می‌توانستید به راحتی از یک چهره برای این نقش استفاده کنید.

بله. دوستان حرفه‌ای به من لطف دارند و هیچ‌وقت پاسخ رد به من نداده‌اند، ولی در این فیلم صحبت از شغلی می‌شود که دیگران دربارهاش چندان اطلاعی ندارند، به همین دلیل شکل باورپذیری آن، برایم مهم بود. این که چهره‌ای را نشان بدهم که مانند شغلش، برای مخاطب تاگی داشته باشد. به اضافه این که سینما با تولیداتی که دارد، یک سری

فرصت‌هایی را برای چهره‌های جدید ایجاد می‌کند و من هم دوست داشتم این فرصت را برای یک چهره جدید ایجاد کنم که قصه‌ام را درست روایت کنم و هم به سینما یک نیرو معرفی کرده باشم. در کنار آقای احمدی‌نیا، آقای لطفاله سیفی که نقش مکمل را در این فیلم دارند، یکی از بازیگران خوب تئاتر هستند.

در مورد بازیگران دیگر چطور؟

در مورد سعید آقاخانی، ژاله صامتی و امید روحانی باید بگویم، تنها دلیل حضورشان این بود که نقش به این بازیگران بسیار نزدیک بود. یعنی به دنبال چهره نبودم. سعید آقاخانی هم نقش متفاوتی در این فیلم دارد. نقش صاحب کارگاه طلاسازی است که بسیار جدی است و به گفته طلاسازهایی که فیلم را دیده‌اند، رفتارش خیلی طبیعی و اصولی است و خوب از آب درآمده است.

فیلم فضایی مردانه‌ای دارد، حضور بازیگری چون ژاله صامتی می‌تواند جذاب باشد؟

بله. تنها کاراکتر زن فیلم را ژاله صامتی ایفا کرده‌اند که نقش بسیار طنزآلود دارد. به‌نوعی نمک کار شده‌اند و نقش ایشان و شیرینی‌هایش، تلخی‌های فیلم را تلطیف کرده است.

در نهایت از انتخاب بازیگران خیلی راضی هستم. چرا که هدف من بیشتر قصه‌گویی و ارتباط صحیح با مخاطب است تا این که بخواهم از دوستان چهره برای فیلم استفاده کنم.

در بین صحبت‌ها یادتان به این موضوع اشاره کردید که فیلم را برای جواهرسازها نمایش دادید.

بله. از آن جایی که برای رسیدن به این شغل تحقیق می‌کردم با افراد زیادی آشنا شدم. برای این که رفتار آدم‌ها را در کارگاه ببینم و همه بازیگران را هم در این تحقیق‌ها دخیل کردم. من حتی گاهی چیدمان لوکیشن‌ها را تا قبل از این که یک جواهرساز تایید نمی‌کرد فیلمبرداری نمی‌کردم. برای این که معتقد بودم آن‌ها اولین منتقد‌های من بودند. آن‌ها می‌دانند که رفتارم تا چه اندازه درست است.

شما سال‌ها در کنار کارگردان‌های مطرحی کار کردید.

در حین نگارش فیلمنامه و کارگردانی پیش آمد که نگاه تان به نگاه یکی از این کارگردان‌ها نزدیک شود؟ نه. کارگردان‌هایی که من در کنارشان بودم دو دسته بودند؛ یا فیلم‌اولی بودند یا خیلی با تجربه و از هر کدام‌شان طبیعتا چیزهایی یاد گرفته‌ام، ولی اساسا شبیه کسی کار نکردم. نه در زمینه فیلمبرداری دوست داشتم شبیه کسی قاب ببندم یا نور بدهم و نه در قصه‌گویی به دنبال الگو بودم. مهم این است که فیلم برای من است و باید نشانه‌ای از من در آن باشد. برای همین نمی‌توانم از کسی خط بگیرم و از این مسئله فراری هستم.

امسال علاوه بر کارگردانی در بخش نگاه نو، در سه کار، مدیر فیلمبرداری هم هستید. خودتان دوست دارید در کدام بخش و حتی کدام فیلم بیشتر دیده شوید؟

دوست دارم هر چهار فیلمی که کار کردم با مخاطب ارتباط برقرار کند. فرقی برای من ندارد. به جایزه هم اصلا فکر نمی‌کنم؛ به خصوص در مورد جشنواره فجر. فجر برای من ویترونی است که می‌توانم مخاطبم را پیدا کنم. به همین دلیل دوست دارم مخاطب فیلم «حمال طلا» را دوست داشته باشد و مخاطب اولین تجربه قصه‌گویی‌ام را ببیند.

در کل پیش‌بینی تان از جشنواره سی و هفتم با توجه با فیلم‌های شرکت‌کننده چیست؟

فکر می‌کنم جشنواره امسال از نظر کیفی فیلم‌هایی قابل توجهی نسبت به سال‌های قبل دارد. فیلمسازهایی که امسال در جشنواره فیلم فجر حضور دارند معدل‌شان بیشتر از تولیدهای سفارشی است. تولیدهای سفارشی تعدادشان کمتر از فیلم‌های مستقل است، به همین دلیل قطعا فیلم‌های بهتری را می‌بینیم.

شما در سمت مدیر فیلمبرداری در فیلم «اشغال‌های دوست‌داشتنی» امیر یوسفی حضور داشتید و کاش یک اتفاق خوب هم برای این فیلم در این دوره از جشنواره می‌افتاد.

شاید یکی از دلایلی که علاقه چندانی به جشنواره فجر ندارم همین است که فیلم‌های اصیل معمولا از جشنواره باز می‌مانند. اگر بیست فیلم در جشنواره داشته باشم یک طرف و «اشغال‌های دوست‌داشتنی» طرف دیگر است؛ یک فیلم در راستای وحدت ملی است و متاسفم برای برگزارکننده‌های جشنواره که سقف نگاهشان آن قدر کوتاه است که تاب دیدن این فیلم را ندارند و با بی‌مهری به این فیلم، ۶-۷ سال از زندگی یک فیلمساز را تباہ کردند. آقای رضا داد برای خوش خدمتی به سیستم، یک جوان را تا پای سکتک کشانده‌اند.